

## บทที่ 5

### การสร้างความรู้ในวาทกรรมสิทธิมนุษยชนกับญาณวิทยาสตรีนิยม: จุดร่วม จุดต่าง บนทางสู่การ “ปลดปล่อย”

ในสถานการณ์ที่ยังมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน การจัดทำรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยอาศัยความเป็นกลางของ “องค์กรเอกชน” เพื่อสร้างหลักฐานของการละเมิด นำไปเคลื่อนไหวต่อยอด เช่น เรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมาย การแทรกแซงโดยรัฐและองค์กรเอกชน และนำผู้เสียหายเข้าสู่กระบวนการเยียวยา และผู้กระทำผิดสู่การลงโทษ จำเป็นต้องอาศัยหลักฐานเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน อย่างเป็นรูปธรรม และน่าเชื่อถือ ในขณะเดียวกัน เพื่อสร้างแรงกดดันจากประชาคมโลก ต้องมีการรณรงค์ สร้างความเข้าใจ อย่างต่อเนื่อง

อำนาจของรายงานสิทธิมนุษยชน คือการหากปราศจากการรวบรวมข้อมูลทางด้านสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง การรวบรวมหลักฐาน/องค์ความรู้ เพื่อให้เห็นภาพกว้างว่าการข่มขืนดังกล่าวไม่ “ธรรมดา” ย่อมเป็นไปได้ หากไม่มีการรวบรวมข้อมูลโดยนักสิทธิมนุษยชน กรณีการข่มขืนผู้หญิงไทยใหญ่แต่ละรายก็ยังคงเป็นความโชคร้ายที่ไม่ดีที่บังเอิญถูกข่มขืนโดยทหารพม่า ซึ่งก็เหมือนกับการถูกผู้ชายธรรมดาข่มขืน ระบบการจดบันทึก ข้อมูลสถิติ การวิเคราะห์และตรวจสอบข้อมูล รวมทั้งการให้รายละเอียดผู้กระทำ เหตุการณ์ และ รวบรวมกรณีที่เกิดขึ้น ทำให้การข่มขืนของผู้หญิงไทยใหญ่ที่รับการบันทึกไว้โดยนักสิทธิมนุษยชนจึงเป็นการยกระดับกรณีแต่ละกรณีเป็นส่วนหนึ่งของการละเมิดต่อผู้หญิงในภาพที่กว้างกว่า มิใช่การละเมิดต่อเนื้อตัว ร่างกายของผู้หญิง และทำความเข้าใจกับจิตใจของผู้ที่ถูกข่มขืนเพียงลำพัง แต่เป็นการที่ผู้รุกรานอาศัยการข่มขืนเป็นการทำสงครามจิตวิทยาต่อประเทศหรือดินแดนที่ถูกยึดครอง โดยเอาผู้หญิงเป็นเครื่องมือ ในจุดนี้การเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลในเชิงสถิติ แสดงให้เห็นการละเมิดที่มีแบบแผน เป็นกลุ่มก้อน เพราะมีการคัดสรรส่วนที่ไม่เข้ากับกฎหมาย และกรอบสิทธิมนุษยชนออกไป พร้อมด้วยบทวิเคราะห์และคำแนะนำ เป็นอำนาจที่เรื่องเล่าแบบอื่นๆ ที่ไม่ใช่รายงานสิทธิมนุษยชน สามารถบรรลุผลเท่าเทียมกันได้ยาก (Schaffer & S. Smith, 2004, p. 137) โดยเฉพาะ ในระดับการนำไปใช้รณรงค์ในสถาบัน ใบนุญญาตข่มขืน ที่สร้างขึ้นด้วยข้อมูลที่แน่นอน มีการตรวจสอบ และนำเสนอข้อเท็จจริง มิใช่ความเห็น จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก

### ผลข้างเคียงจากการผลิตความรู้ตามวาทกรรมสิทธิมนุษยชน

แม้รายงานสิทธิมนุษยชนจะสามารถเป็นเครื่องมือที่มีพลังในการเข้าถึงการเยียวยาทางกฎหมาย ซึ่งสามารถนำผู้กระทำผิด ผู้บงการมาลงโทษ แต่กระบวนการนี้ก็มีผลข้างเคียง ซึ่งเกิดจากเทคนิควิธี การเก็บข้อมูล และการปฏิบัติตามระเบียบวิธีวิจัยที่ทำให้เรื่องเล่าน่าเชื่อถือ การนำเสนอคำให้การ/พยานในฐานะ “หลักฐาน” ที่ทำให้ต้องยึดมั่นต่อการใช้เรื่องเล่าในแบบสารัตถนิยม ที่พยานผู้ผ่านเหตุการณ์เท่านั้น จึงมีสิทธิให้การ เพื่อเป็นหลักฐานที่น่าเชื่อถือ ในกระบวนการผลักดันทางกฎหมาย ที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์ ที่ผู้รอดชีวิต ต้องให้การซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซึ่งจำต้อง หนึ่งในคณะทำงาน โบอนูญาตข่มขืน อธิบายว่า

ต้องถามผู้หญิงครั้งแล้วครั้งเล่าว่าคุณถูกข่มขืนหรือเปล่า อย่างไร ที่ไหน สร้างแผลให้เขาไม่รู้จักจบ บางทีคนที่จะไป ให้การ เขาไม่รู้ว่าการต่อสู้มันยาวไกล ทุกคนไม่ได้พร้อมที่จะมาพูดแล้วพูดอีกหรือพูดผ่านกระบวนการนานๆ เขาอยากมีชีวิตของเขา เขาก็ต้องปล่อยไป” (สัมภาษณ์, นางจำมตอง 5 พฤษภาคม 2547)

#### 1. ข้อเรียกร้องให้สร้างความรู้แบบวัตถุวิสัยกับการข่มขืนซ้ำ

การถูกข่มขืนซ้ำ ระหว่างการให้การเพื่อเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม กระบวนการสืบสวนโดยผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ตลอดจนการสร้างความจริงแท้ของเหตุการณ์ โดยการแสดงประจักษ์พยาน ข้อมูลที่ สะท้อนให้เห็นระบบความเชื่อและวิธีวิทยาที่เป็นวัตถุวิสัย” และ “เป็นองค์รวม” ให้สอดคล้องกับมาตรฐานวาทกรรมสิทธิมนุษยชน ย่อมจะพบปัญหาของวัตถุวิสัย คือ การแสวงหา “ความจริง” จากภายนอก ต้องการหลักฐานชัดเจนและปราศจากอคติ ดังนั้นแม้ว่าจะมีรายงาน โบอนูญาตข่มขืนออกมาแล้วก็ยังใช้ไม่ได้เพราะอาจถูกครหาว่าเป็นรายงานเขียนโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้นเพื่อความเป็นกลาง เป็นวัตถุวิสัย จึงต้องมีการตรวจสอบ โดยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลาง ไม่มีอคติ และไม่เกี่ยวข้องกับผู้ทำรายงาน ทั้งด้านชาติพันธุ์ และผลประโยชน์ร่วม ก่อให้เกิดการเวียนตรวจสอบแล้วตรวจสอบอีก นอกจากความล่าช้าคือความบอบซ้ำของผู้ให้การจากการสัมภาษณ์ผู้เขียนโบอนูญาตข่มขืน ผู้ให้การที่มาให้การกับ นาย Pirenho ผู้รายงานพิเศษแห่งองค์การสหประชาชาติ ด้านสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในพม่าก็คือ ชุดเดียวกับที่ได้ให้สัมภาษณ์มาแล้วในหนังสือ ถึงแม้มีมาตรฐานเพื่อป้องกัน “การข่มขืนซ้ำ” แต่ปัญหาจากการที่ผู้ถูกกระทำต้องถูกตั้งคำถามซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถึงแม้จะมีการจัดที่ปรึกษาให้ก็เป็นเรื่องที่น่าท้อให้เกิดการเป็น “วัตถุ” ในการทำวิจัยซ้ำซาก ที่ เฟลแมน เรียกว่า ภาระของผู้ให้การ (Burden of witness) (Felman & Lobb, 1992, p. 5 )

การเขียนรายงานแบบเป็นวัตุวิสัย แม้จะทำให้รายงานได้รับการเชื่อถือ แต่ก็เป็นการลดทอนภาพของผู้รอดชีวิต ให้เป็นเหยื่อตายตัว ในวาทกรรมสิทธิมนุษยชน การใช้คำให้การของ "เหยื่อ" ซิดอนนี สมิท (Sidonie Smith) เห็นว่ามีบทบาทจำกัดในการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มรูปแบบ เพราะพวกเขา หรือเธอ มีสิทธิเพียงการเรียกร้องให้ยอมรับประสบการณ์ของตนเอง ว่าเป็นประสบการณ์จริงแม้ สามารถเป็นตัวแทน ของการละเมิดสิทธิมนุษยชนในระดับท้องถิ่น การเป็นผู้รอดชีวิต ขึ้นอยู่กับการทำงานของหน่วยงานอื่นๆ ที่มีอำนาจ เช่น กระบวนการทางกฎหมาย การรณรงค์เคลื่อนไหว ศาลพิเศษ และการรับฟังคำให้การอย่างเป็นทางการ ผู้ที่ทำหน้าที่เคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่ตัดสินใจว่าจะใช้คำให้การของใคร อย่างไร รวมทั้งกระบวนการให้การและจัดการคำให้การ ทำให้เกิดการจัดประเภทผู้รอดชีวิต ให้เข้ากรอบอัตลักษณ์ที่ตายตัว เช่น ผู้หญิง ในฐานะ "เหยื่อ" (S. Smith, 2006, p. 157) ตัวตนของผู้อยู่ในสถานการณ์ที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้อย่างมีมิติมากขึ้นโดยไม่เห็น "ตัวตน" ในลักษณะ "เหยื่อ"

การมองว่าเหยื่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นผู้รับความช่วยเหลือจากภายนอกที่ไม่สามารถดำเนินการอะไรได้ด้วยตนเองเลย จำเป็นต้องพึ่งพาการแก้ไขทางด้านกฎหมายที่มองว่าผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก เช่นนักกฎหมาย ศาล เพื่อเยียวยา เนื่องจากไม่สามารถช่วยเหลือและเปลี่ยนแปลงตนเอง และสถานการณ์รอบข้างได้ เป็นการตกย้ำความไม่เท่าเทียมกันของอำนาจ แต่การแก้ไขโดยมองว่าผู้อยู่ในสถานการณ์ เป็นผู้ มีศักยภาพ สามารถดำรงชีวิต และต้านทานกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนระดับหนึ่ง ซึ่งสะท้อนได้ โดยการให้ความสำคัญกับพวกเขาอย่างละเอียดในฐานะเจ้าขององค์ความรู้เพื่อให้ผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนร่วมกับ NGOs และผู้ให้การสนับสนุนต่างๆ สามารถร่วมมือกันทำงานบนพื้นฐานความเคารพและเท่าเทียม

## 2. ความเป็นเทคนิคของของรายงานสิทธิมนุษยชน

สิ่งที่ย้อนแย้งกันอย่างยิ่งก็คือ หลักฐานที่มีน้ำหนักในการเคลื่อนไหวและบรรลุจุดมุ่งหมายซึ่งมีความเป็นการเมืองสูง กลับอาศัยการเขียนรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งพยายามลดทอนความเป็นการเมือง ให้ดูเสมือนเป็นการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นวัตุวิสัย (Wilson, 1997) เพราะความเป็นวัตุวิสัยเป็นพิธีกรรมหนึ่ง ที่ทำหน้าที่สร้างความชอบธรรม น่าเชื่อถือ และความศักดิ์สิทธิ์ เพื่อความน่าเชื่อถืออันเป็นอำนาจของรายงาน ที่จะนำมาซึ่งการแทรกแซงและแรงกดดันจากภายนอก ในขณะที่เดียวกันก็เป็นรายงานสิทธิมนุษยชน ก็เป็นการเขียนที่ประจักษ์ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ระหว่างผู้ศึกษา ผู้ถูกกล่าวหาได้กรอบการศึกษา ในโลกตะวันออก

หรือ “ได้” ความจำเป็นที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือทั้งด้านสถานการณ์สิทธิมนุษยชน เงินทุน และความรู้ ในการนำเสนอปัญหาสิทธิมนุษยชนท้องถิ่นในกรอบของตะวันตก หรือ “เหนือ” ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้อง “สมานาน” องค์ความรู้ที่โลกตะวันตก และองค์การสิทธิมนุษยชนต่างประเทศยอมรับ (Riles, 2006, p. 56; Spivak, 2004, p. 527) โดยที่องค์กรที่จัดทำรายงาน (NGO) ทำหน้าที่เชื่อมโยงข้อมูลจากภาคสนาม เข้าสู่การบริโภคในสถาบันสิทธิมนุษยชนในตะวันตก

Although physically based in the South, and therefore presumably far from the utopian university, this class is generally also out of touch with the mind set—a combination of episteme and ethical discourse—of the rural poor below the NGO level. To be able to present a project that will draw aid from the North, for example, to understand and state a problem intelligibly and persuasively for the taste of the North, is itself proof of a sort of epistemic discontinuity with the ill-educated rural poor below the NGO level. This discontinuity, not skin color or national identity crudely understood, undergirds the question of who always rights and who is perennially wronged (Spivak, 2004, p. 527)

องค์กรเอกชนเหล่านี้จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถทางเทคนิควิธีที่ต่างๆ เช่น การสร้างความรู้ วิธีการวิจัย วิธีการเก็บข้อมูล ก่อนหาทุนทำรายงาน ยังต้องมีความรู้ในการเขียนโครงการ โดยใช้เทคนิควิธีต่างๆ เพื่อประเมินและคาดการณ์ผลการทำงานล่วงหน้า ส่งให้องค์กรทุน การสร้างความรู้และการเสริมพลังสตรี หรือผู้ถูกกดขี่-ในกรณีผู้หญิงกับการพัฒนา (หรือผู้หญิงในการพัฒนา) จึงเป็นเรื่องของการ พยายามเรียนรู้เทคนิควิธี เพื่อให้โครงการการพัฒนาผู้หญิง สามารถมีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับได้ของตะวันตก เช่น จีนา คอชแบร์สกี (Koczberski, 1998) กล่าวว่า ในองค์กรพัฒนาผู้หญิงโลกที่สาม ต้องอาศัยการควบคุมจากภายนอก ไม่ว่าจะเป็นองค์กรทุนจากตะวันตก ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสตรีที่มีความรู้ มีการศึกษาจากตะวันตก การบริหารโครงการด้วยเทคนิคต่างๆ เช่น Project Cycle และกรอบการวิเคราะห์เพศสถานะ (Gender Analysis) ทำให้โครงการถูกควบคุมจากภายนอกมากขึ้นตามไปด้วย ท้ายที่สุด การบริหารโครงการ เพื่อการพัฒนาผู้หญิงจึงเป็นเรื่องเทคนิควิธีควบคุมความมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ให้เป็นไปตามตัวชี้วัดอย่างเคร่งครัด มากกว่าการเรียนรู้ชีวิตผู้หญิงท้องถิ่น

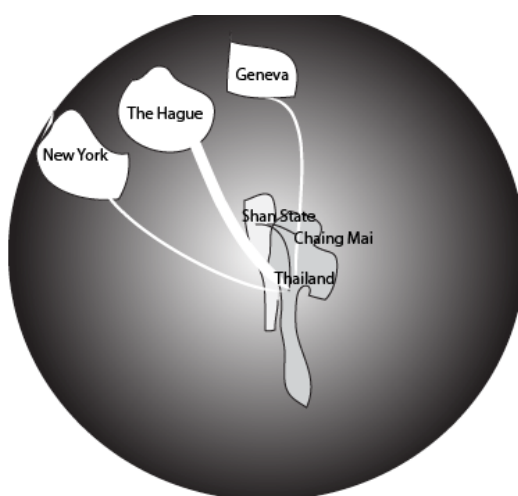
การศึกษาการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในกรณีการละเมิดทางเพศต่อผู้หญิงในรัฐฉาน ก็เช่นเดียวกัน ในภาพกว้าง Pirenho ผู้รายงานพิเศษขององค์การสหประชาชาติด้านสิทธิมนุษยชนในพม่า ที่ศึกษาเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน นอกจากจะให้ความสำคัญของเนื้อหาแล้ว ยัง

ได้กล่าวถึงความสำคัญของเทคนิควิธี เพื่อความเป็นอิสระ เป็นวัตถุวิสัย ของการค้นหาความจริง โดยสะท้อนภาพการทำงานของตนเองว่า

แม้ว่าจะมีผู้ไม่เห็นด้วยภายนอกประเทศสหภาพเมียนมาร์จำนวนมาก แต่ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่า ความน่าเชื่อถือในการสอบสวนกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยในสหภาพเมียนมาร์ขึ้นอยู่กับความสามารถในการสืบหาความจริงด้วยวัตถุวิสัยและองค์รวม ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญพิเศษจึงได้ใช้วิธีสืบหาสองวิธี คือ (ก) ทำการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้ลี้ภัยอย่างอิสระในพื้นที่ต่างๆ ในประเทศไทย และ (ข) ทำการประเมินโดยอิสระในพื้นที่บางแห่งที่ทราบจากการวิจัยว่ามีปัญหาดังกล่าว และสร้างข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อกล่าวหา...คณะทำงาน และผู้เชี่ยวชาญพิเศษได้เดินทางมาประเทศไทย ... เพื่อรับฟังคำให้การโดยตรงจากผู้รอดชีวิตและผู้เห็นเหตุการณ์ละเมิดสิทธิมนุษยชน และผู้อื่น ซึ่งมีความรู้โดยตรงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในเหตุการณ์หรือบริบทดังกล่าว และเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากคณะทำงานเพื่อให้มีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอ... ภารกิจครั้งนี้มิได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อลอกเลียนการสืบสวนการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่กลุ่มหรือองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนอื่นๆ จัดทำขึ้น แต่เพื่อเป็นการให้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษได้เข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานเหล่านั้น และสร้างความรู้ด้วยตัวของผู้เชี่ยวชาญเอง และเพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ในพื้นที่ต่างๆ และเพื่อเตรียมการประเมินโดยอิสระ... (Pirenho, 2003, para. 38)

ภาพที่ 5.1

เส้นทางของอำนาจในรายงานสิทธิมนุษยชน



ภาพนี้แสดงการกระจายตัวของอำนาจทางเทคนิคของวาทกรรมสิทธิมนุษยชน ความเป็นวัตถุวิสัย ความไม่มีตัวตน (พื้นที่สีเข้ม) และ ความเข้มข้นของตำแหน่งแห่งที่ (พื้นที่สีอ่อน) จุดสมจุด คือ สถาบันที่มีอำนาจตัดสินใจและกำหนดการแทรกแซงทางสิทธิมนุษยชน ในศาลโลก หรือ เดอะ เฮก (The Hague) เจนีวา ซึ่งเป็นที่ตั้งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งสหประชาชาติ และ นิวยอร์ค ซึ่งเป็นสำนักงานใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ แทนพื้นที่ ภายภาพในการทำงานของผู้เชี่ยวชาญ เส้นทางสีขาว แทนการเดินทางของรายงานสิทธิมนุษยชน ในกรณีนี้คือ โบอนญาตซ์มึน ความกว้างของเส้นทางแสดงผลทางกฎหมาย ที่จะได้รับจากการพยายามเข้าถึงสถาบันเหล่านี้ เส้นทางสีดำ แสดงการเดินทางของเรื่องเล่า ผ่านกระบวนการ ทำรายงาน

การเดินทางเริ่มต้นที่เกิดการละเมิดในรัฐฉาน (พื้นที่สีเทาอ่อน) และผู้รู้เห็น เหตุการณ์ที่อพยพเข้ามายังประเทศไทย นำพาเรื่องเล่า และความเป็นประจักษ์พยาน ในขณะ เดียวกัน คณะทำงานก็มีการเก็บข้อมูลจากพื้นที่ ในลักษณะจดหมายข่าว เรื่องเล่าที่เกิดขึ้นมี ความเป็นอัตวิสัยสูง เพราะเป็นการให้การจากผู้ประสบเหตุการณ์ หรือประจักษ์พยาน โดยยัง ไม่มีการตัดแต่ง คัดกรอง คณะทำงาน ซึ่งประกอบด้วยผู้เก็บและบันทึกข้อมูล ทำหน้าที่บันทึก ข้อมูลให้ได้มากที่สุด และนำเรื่องส่งมายังเชียงใหม่ เพื่อทำบรรจุข้อมูลใส่ฐานข้อมูล โดยยึด เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นหลัก อันได้มาจากความรู้ที่ส่งออกมาจากต่างประเทศ ผ่านกรุงเทพฯ ไป ยังเชียงใหม่

เมื่อมาถึงประเทศไทย (พื้นที่สีเทาเข้ม) เรื่องเล่าจากประสบการณ์จะได้รับการตัด ทอนให้สะท้อนความรู้ที่ได้รับมาจากภายนอก และเกิดกระบวนการ “ถอดให้เหลือแต่โครง กระดูก” (Skeletonization) เพื่อดัดแปลงข้อมูลให้เหมาะสมกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่าง ประเทศ ว่าด้วยการทารุณกรรมทางเพศ (Geertz, 1983) และแยกข้อมูลส่วนผู้ถูกระทำ ผู้ กระทำ สังกัดของผู้กระทำ พื้นที่ที่เกิดเหตุ เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางสถิติอย่างง่าย

เมื่อไปถึงระดับนานาชาติ ความรู้ที่ต้องการเพื่อการเคลื่อนไหว จะเป็นความรู้ที่ ตำแหน่งแห่งที่ และความเป็นองค์ประธานของเจ้าของเหตุการณ์มีความสำคัญน้อยลง ใน สถาบันต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ยอมรับการสร้างความรู้ที่เรียกว่า ต้องการหลักฐานโดยภาพรวม อันเกิด จากความสามารถดัดแปลงเรื่องเล่าให้แสดงนัยสำคัญทางสถิติ เล่าเรื่องให้เหมือนๆ กัน และ พยายามลดทอนความแตกต่าง (Schaffer & S. Smith, 2004, p. 137)

The Repetition of ur-story can be seen . . . with its common format of multiple . . . abbreviated testimonies. The force of the volume its affective appeal to a global audience comes from the constraint of narrative template, the common plotting, the common self-characterization as

innocent victims and the repetition of the ur-story, the agency of the women fades, and the differences in their experiential histories become blurred. (Schaffer & S. Smith, 2004, p. 137)

จากข้อสังเกตเบื้องต้น แม้เทคนิควิธีอาจไม่ได้เป็นปัญหาในตัวของมันเอง แต่การยึดมั่นกับเทคนิควิธี สะท้อนความคาดหวังจากวิธีวิทยาว่า กระบวนการเก็บข้อมูลของผู้รายงานพิเศษ (ผู้เชี่ยวชาญ) ต้องเป็นอิสระ และให้หลักวัตถุวิสัยอย่างเคร่งครัด เพื่อวางตำแหน่งแห่งที่ของรายงานของผู้รายงานพิเศษแตกต่างจากการเก็บข้อมูลของกลุ่มหรือองค์กรอื่นๆ แพบไม่แตกต่างกับการใช้เครื่องมือทางเทคนิคเฉพาะ เพื่อดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้หญิงโลกที่สาม ทำยที่สุด คอชแบร์สกี เห็นว่า ความเป็นเทคนิคของวิธีการดำเนินโครงการทำให้ลืมนึกไปว่า “ผู้หญิงต้องการอะไร” ในเมื่อโครงการ “ถูกดำเนินการและควบคุมจากภายนอก ... และมีการให้ความสำคัญกับความรู้และความเชี่ยวชาญของผู้หญิงพื้นเมือง และให้โอกาสผู้หญิงในการออกแบบ จัดการโครงการ อย่างจำกัดมาก” (Koczberski, 1998, p. 406) เช่นเดียวกับที่ไรล์ เสนอว่า การเน้นความรู้เชิงเทคนิค โดยนักเทคนิควิธี เพื่อสร้างความรู้ที่ชอบธรรมในวาทกรรมสิทธิมนุษยชน อาจเป็นการสร้างความรู้เพื่ออ้างความแข็งแกร่งของสถาบันการสร้างความรู้ รวมทั้งเพิ่มมูลค่าให้กับ “ทุน” ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น คนทำงาน สถาบัน (Riles, 2006) โดยที่ประเด็นการสร้างความรู้เพื่อการปลดปล่อยเป็นเรื่องรองๆ ลงไป ทำให้สถาบันที่มีอำนาจในการสร้างและจัดระเบียบความรู้ ก็เป็นการสร้างอำนาจ และส่งเสริมการแสวงหาอำนาจให้เจ้าของวาทกรรมโดยไม่เปิดโอกาสให้มีความแตกต่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งออกผู้เชี่ยวชาญอัดฉีดทุน เพื่อส่งเสริมอุดมการณ์เฉพาะด้าน ทำให้เกิดสภาพที่ Janet Halley (2004) วิพากษ์ว่า

If you look around the US, you see plenty of places where feminism—far from slinking about underground—is running things. Sex harassment, child sexual abuse, pornography, sexual violence. . . . In some important senses, feminism rules. Governance feminism. Not only that, it wants to rule. It has a will to power. (Halley, 2004, p. 65, quoted in Riles, 2006, p. 56)

ปัญหาของการพยายามปรับรูปแบบการศึกษาให้สอดคล้องกับเทคนิควิธี ยังสร้างชนชั้น “NGO” หรือผู้เชี่ยวชาญ ที่เข้ามาสร้างความรู้เพื่อช่วยเหลือชาวบ้าน ที่ประสบปัญหา ดังที่สปีแวกกล่าว ทำให้เกิดช่องว่างที่กว้างขึ้นระหว่างผู้รู้ (เทคนิควิธี)/ผู้ไม่รู้ (เทคนิควิธี) ตะวันตกและตะวันออก จำเป็นต้องมีตัวกลาง หรือ “นายหน้าต่างประเทศ” (Comprador) (Spivak, 1988) ที่ทำหน้าที่เอื้อประโยชน์ต่อการสร้างความรู้ โดยเชื่อมระหว่างผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลาง

และแยกขาดจากตะวันตก ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีความสามารถที่จะสื่อสารกับ “ชาวบ้าน” ในโลกตะวันออก นายหน้าต่างประเทศ/ NGO มีบทบาทในการช่วยนำความรู้จากตะวันออกเข้าสู่สถาบันการรับรองความน่าเชื่อถือของความรู้ ซึ่งยังคงดำรงสถานะที่เหนือกว่าของตะวันตก/เหนือต่อตะวันออก/ใต้ ดูเหมือนจะเป็น motif ที่ปรากฏอยู่ในงานของสปิแวก (Spivak, 1988) ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ Subaltern และ สิทธิมนุษยชน ความเหนือกว่าของผู้อยู่นอกสถานการณ์และเผด็จการ สังเกต เป็นประจักษ์พยาน เป็นความไม่เท่าเทียมกันบนระนาบความสัมพันธ์เชิงอำนาจและอาจมองได้ว่าเป็นความรุนแรงทางญาณวิทยา ที่ผู้อยู่นอกสถานการณ์ ผู้ศึกษา สังเกต และเป็นประจักษ์พยานมีต่อผู้อยู่ในสถานการณ์ ผ่านกระบวนการตัดสิน “ความจริง” การให้อำนาจรับรู้ “หากการตระหนักรู้เป็นการที่กลุ่มที่มีอำนาจเหนือกว่ามอบให้ (เป็นผู้รับรู้) (Olivers, 2004, p. 79) ซึ่งยิ่งเป็นการลดบทบาทและความสำคัญของเจ้าของประสบการณ์ในการสร้างความรู้และถ่ายทอดความรู้ของตนเอง ทำให้เกิดภาวะที่เจ้าของประสบการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนต้องพึ่งพาผู้อื่น ซึ่งมีความเป็นกลาง แยกขาด ไม่เกี่ยวข้อง และมีความรู้ความสามารถด้านเทคนิค อันอาจหมายถึงการรู้ภาษา เทคนิควิธี และวิธีวิทยาการสร้างความรู้ที่เป็นกลาง เป็นวัตถุวิสัย เพื่อทำหน้าที่ยกระดับประสบการณ์ ให้เป็นความรู้ที่ได้รับการรับรองตามวาทกรรมความรู้ของสถาบันสิทธิมนุษยชน ดังนั้น การเปลี่ยนประสบการณ์ให้เป็นความรู้จึงต้องอาศัยตัวกลางเป็นผู้รับฟัง ตัดสิน ยกระดับ จนกระทั่งถึง “พูดแทน” (Speak for) เจ้าของประสบการณ์ ซึ่งการพูดแทน ย่อมมีปัญหาด้านการสร้างความรับรู้ และความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่เท่าเทียม (Spivak, 1988)

การมอบอำนาจการรับรู้และการแทรกแซงให้สถาบันภายนอกเป็นผู้มีอำนาจในการนิยามความจริง หรือแม้กระทั่งมีอำนาจที่จะเลือกนำเสนอภาพผู้หญิงที่ขึ้นนำโดยกรอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นอภิสิทธิ์ในการสร้างความจริงของนักเทคนิควิธี ที่เหนือกว่าประสบการณ์ของคนธรรมดาสามัญเพื่อสิทธิมนุษยชน ในแง่นี้ การสร้างความรู้ที่อาศัยเทคนิควิธี และแยกขาดจากโลกประสบการณ์ ยังเป็นการเพิ่มพูน อำนาจของ “องค์ความรู้สถาบัน” และในแง่ของการเป็นผู้มีอำนาจช่วยเหลือผู้คนได้ ผ่านการจัดการเรื่องเล่า คำให้การ ให้เป็นรายงาน ทำให้เกิดสถานะภาพที่เป็นรองในการสร้างความรู้ของผู้หญิง ที่รอดชีวิต เพราะต้องให้ผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้กำหนด ตรวจสอบและรับรองความรู้ในกระบวนการสิทธิมนุษยชน นอกจากนั้น เรื่องเล่าประสบการณ์และคำให้การ ยังเป็นเครื่องส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้สถาบัน (D. Smith, 1974) โดยกระบวนการทำความเข้าใจเป็นนามธรรม และวัตถุวิสัยอีกด้วย



### 3. ความเฉพาะเจาะจงของสถานการณ์ กับ การแปลความหมาย “สากล” สู่ “ท้องถิ่น”

คนทำงานสิทธิมนุษยชนมีฐานะตัวกลาง ที่นำความรู้จากที่หนึ่งไป อีกที่หนึ่ง หรือ “แปล” สิทธิมนุษยชน จากที่หนึ่งไปข้ามพรมแดน เชื้อชาติ ภาษาและวัฒนธรรม คนทำงานสิทธิมนุษยชนที่นำหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชนจากระบบโลก สู่ท้องถิ่น (Merry, 2006b, p. 40) ในกรณีรายงานสิทธิมนุษยชน การเลือกรับเกิดขึ้นทั้งขณะแปลว่าทบทรมว่าด้วยการทารุณกรรมทางเพศ ให้แหล่งข้อมูล ซึ่งไม่ทราบข้อมูลเหล่านี้มาก่อน และขณะที่แปลความหมาย และประสบการณ์สามัญจากแหล่งข้อมูล เข้าสู่วาทกรรมสิทธิมนุษยชน ว่าด้วยการทารุณกรรมทางเพศ ในระดับโลก การแปลต้องข้ามเส้นแบ่งทางวัฒนธรรม ภาษา และความหลากหลายของผู้รับสาร เพื่อนำประสบการณ์จากผู้ให้ข้อมูล เป็นประสบการณ์ที่เลื่อนไหล และสามารถตีความได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับผู้ฟัง เช่น สามีผู้ประสบเหตุอาจเห็นว่าไม่ใช่การทารุณกรรม และไล่ภรรยาออกจากบ้าน หรือ แพทย์และพยาบาล อาจไม่ยอมรับรองว่าเป็นเกิดการทารุณกรรมทางเพศ ดังนั้น วิธีวิทยาและเทคนิควิธีที่กระบวนการแปลเป็นกระบวนการที่มีวาทกรรมสถาบันรองรับและกำกับการทำงาน จึงมีส่วนในการกำกับการตีความและรับรองความน่าเชื่อถือของการแปลความหมายประสบการณ์ ด้วยกรอบวัฒนธรรมท้องถิ่น และกรอบวาทกรรมสิทธิมนุษยชน เพื่อกำหนดว่าควรบรรจุสิ่งใด ควรตัดทิ้งอะไรบ้าง

กระบวนการนี้จึงเป็นการสร้างความหมายใหม่ให้เจ้าของประสบการณ์ ยิ่งไปกว่านั้น บางครั้งยังมีอำนาจกำหนดความรู้ของเจ้าของประสบการณ์และผู้อื่นด้วย โดยเฉพาะการแปลความหมายของผู้หญิงไทใหญ่ ที่ลี้ภัยเข้ามาในประเทศไทย ในฐานะเหยื่อ ซึ่งทำให้มองไม่เห็นการต่อสู้ ดิ้นรน ขัดขืน ของผู้รอดชีวิต ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่พบได้บ่อยครั้งในวาทกรรมสิทธิมนุษยชน ที่สนใจแต่การเล่าเรื่อง การข่มขืนในกรอบของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

#### การเมืองของรูปแบบการนำเสนอใบอนุญาตข่มขืน และเรื่องเล่าสิทธิมนุษยชนรูปแบบอื่นๆ

ใบอนุญาตข่มขืน ที่สำเร็จเป็นรูปเล่ม จะมีลักษณะของตัวบทที่เรียบเนียน กลมกลืน ไม่มีข้อขัดแย้ง และเรียกร้องให้ผู้อ่าน อ่านตามตัวบทโดยเคร่งครัด หรือ “Readerly text” ซึ่งเป็นแนวคิดของ Roland Barthes โดยอาศัยกระบวนการตามวาทกรรมสิทธิมนุษยชนจัดเรียงวัตถุตีบ จัดการความขัดแย้ง และเรื่องที่เล่าไม่ได้ ให้หายไป (Silverman, 1983, pp. 242-243) เพราะถ้าเล่าแล้ว จะเป็นการทลายกรอบของรายงาน เช่น การข่มขืนผู้หญิงไทใหญ่โดยคนไทย การที่ผู้กระทำเป็นคนพม่าแต่ไม่ได้เป็นทหาร เป้าหมายของรายงานในฐานะตัวบทคือ การนำพา

ผู้อ่านให้ก้าวข้ามตัวบทไปสัมผัสความจริงที่ตัวบทนำเสนออยู่ภายนอกตัวบท (Silverman, 1983, pp. 244) ทำให้ผู้อ่านใบอนุญาตข่มขืน เสมือนได้ฟังคำให้การ และเห็นข้อเท็จจริงภายนอกที่ถูกถ่ายทอดออกมาอย่างโปร่งใสเป็นตัวหนังสือ โดยไม่ตั้งคำถามกับกระบวนการผลิตที่ไม่เรียบเนียน ซับซ้อน ซึ่งประกอบด้วย ตัวบทที่มองไม่เห็น เช่น วิธีวิทยา วิธีการเรียบเรียงข้อมูล สามารถตีความได้หลายทาง หรือ *Writerly text* ที่เกิดขึ้นในช่วงการเขียนข้อมูลเพื่อสร้างรายงาน (Silverman, 1983, p. 244) เช่น การข่มขืนหนึ่งราย อาจตีความว่าเป็นเรื่องอาชญากรรมสงคราม หรือเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลก็ได้ แต่เมื่อสำเร็จเป็นรายงานแล้ว ความแตกต่าง ชัดแย้ง จะไม่ปรากฏ เพราะ “The readerly text thus attempts to conceal all traces of itself as a factory within which a particular social reality is produced through standard representations and dominant signifying practices.” (Silverman, 1983, p. 244) ดังนั้น ความเป็นจริงในใบอนุญาตข่มขืน จึงสามารถเข้าถึงได้ โดยมีการจำกัดการตีความ เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการทารุณกรรมทางเพศ

เรื่องเล่าอื่นๆ ทั้งสามเรื่อง คือ “รอยสักของนางหาญ” The White Umbrella และ The Twilight Over Burma มีรูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน แม้จะมีจุดหมายปลายทางเพื่อการรณรงค์ให้ทราบถึงความเลวร้ายของการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพม่า แต่นำเสนอด้วยวิธีการที่เปิดโอกาสให้ความขัดแย้ง ไม่ลงรอยของประวัติศาสตร์กระแสหลัก และเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิตของผู้เล่ามีพื้นที่อยู่ร่วมกัน โดยบางครั้งเรื่องเล่าก็ไม่ตรงกับประวัติศาสตร์กระแสหลัก ทว่าบางครั้งก็เป็นการสนับสนุนประวัติศาสตร์กระแสหลัก บางครั้งก็วิพากษ์ประวัติศาสตร์กระแสหลัก ด้วยมุมมองและความคิดเห็นอันเป็นอัตวิสัยของตนเอง และเปิดโอกาสให้มีการตีความ เข้าถึงตัวบท และเรื่องเล่าอย่างหลากหลาย ทั้งนี้ ใช่ว่าการเล่าเรื่องด้วยวิธีอื่นๆ จะปราศจากปัญหาทางญาณวิทยา การเขียนอัตชีวประวัติ บังคับของการเป็นนายของตนเอง ผ่านการเขียน และรู้จักตนเองอาจสลายลงไปบ้างเมื่อมีการตั้งคำถามโดยยุคหลังสมัยใหม่ ในการเขียนชีวประวัติ เช่น The White Umbrella (Elliot, 2006) ผู้เขียนวางเรื่องเล่าของเจ้าเฮือนคำ เทียบเคียงกับการหาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ มาประกอบกับการวิพากษ์ หรือความคิดเห็นของเจ้าเฮือนคำ มีส่วนทำให้การทำความเข้าใจบริบทเป็นไปได้ง่ายขึ้น ผู้เขียนยังคงทำหน้าที่ “ประเมินค่าความน่าเชื่อถือ” (S. Smith & Watson, 2006, p. 6) ของหลักฐาน เพิ่มเติม เพื่ออธิบายเรื่องของเจ้าเฮือนคำ สิ่งที่ท้าทายในการเขียนชีวประวัติก็คือการเขียนชีวประวัติมิได้เป็นกิจกรรมที่ถูกผูกขาดการตีความการเล่าเรื่อง และการสร้างความหมายอีกต่อไป ผู้อ่านมีสิทธิเลือกที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อก็ได้ เรื่องเล่าเหล่านี้แม้จะเป็นหลักฐานเบื้องต้น แต่มิได้หมายความว่า การเล่าเรื่องในชีวประวัติและอัตชีวประวัติ จากสามารถมีอำนาจเท่าเทียมกับรายงานอย่างเป็นทางการ

ทางการได้ (Schaffer & S. Smith, 2004, p. 137) ในฐานะหลักฐานทางกฎหมาย และในการใช้ในสถาบันสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นทางการ

ศักยภาพของเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิตทั้งสาม เป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการทำความเข้าใจบริบทอื่นๆ ที่กว้างกว่า เช่น วัฒนธรรม การเมือง ประวัติศาสตร์ ที่เป็นผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน แม้จะเป็นการตีความโดยผู้เล่าเรื่อง เช่น จาริตไทใหญ่ที่ให้ความสำคัญกับชายและมองว่าหญิงเป็นเพียงเครื่องมือในการสร้างสายสัมพันธ์ของชนชั้นสูง ใน *The White Umbrella* หรือในกองทัพที่ต้องการควบคุมเพศวิถีของทหารผู้หญิง โดยการกำหนดไม่ให้ผู้หญิงแต่งงานในช่วงสามปีแรก และการเหยียดหญิงทางอ้อม ที่ทหารหญิงไทใหญ่ประสบ ใน “รอยสักของนางหาญ”

การนำเสนอเรื่องของผู้หญิงในรายงานสิทธิมนุษยชนมีโอกาสสูงที่จะเกิดการลดหรือลบไวยากรณ์ที่แสดงให้เห็นอำนาจ การต่อรองด้านทานของผู้หญิง โดยเฉพาะการต่อรองด้านทานในระดับชีวิตประจำวัน เช่น การด้านทานการกลืนวัฒนธรรม การใช้จาริตประเพณีเพื่อการคุ้มครองผู้หญิง และชุมชน รวมทั้งการลดทอนอำนาจในการเล่าเรื่อง ซึ่งเป็นอำนาจผู้หญิงสามารถใช้เพื่อสร้างอัตลักษณ์ของการเป็นนักต่อสู้และนักเคลื่อนไหว เพราะในรายงานสิทธิมนุษยชนมีกรอบที่จะต้องนำเสนอและแสดงหลักฐานของ “ความเป็นเหยื่อ” และมีการนำเสนอข้อมูลด้านที่เน้นความเป็นเหยื่อในรายงานสิทธิมนุษยชนเป็นหลัก จึงเสี่ยงต่อสร้างความเป็นเหยื่อตายตัว หรือการแช่แข็งอัตลักษณ์ เพราะการนำเสนอข้อมูลเพียงมิติเดียว (S. Smith, 2006, p. 158) ผู้หญิงใน *ใบอนุญาตข่มขืน* มีความกล้าที่จะเล่าเรื่อง “ส่วนตัว” ที่น่าอับอาย แต่รายงานสิทธิมนุษยชนไม่ได้เสนอว่าก่อนหน้านี้ และหลังจากนั้น พวกเธอมีมิติการต่อสู้ ต่อรองอย่างไรกับชีวิต ภายใต้การละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งก่อนและหลังการถูกทารุณกรรมทางเพศ ผู้หญิงเหล่านี้จึงเป็นเพียงผู้ถูกกระทำความรุนแรง ถูกทารุณกรรม ถูกฆาตกรรม โดยไม่มีทางต่อสู้ และไม่สามารถแสดงออกได้ว่าตนเองคิด หวัง หรือต้องการอะไร ต่างกับผู้หญิงในพื้นที่สารคดีจากเรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิต ชีวิตประวัติ และอดีตชีวิตประวัติ ที่สามารถสร้างอัตลักษณ์ ระบุความคิด ความหวัง ความต้องการและการเมือง รวมทั้งความช่วยเหลือที่พึงประสงค์ได้ด้วยตนเอง ในกรณีอดีตชีวิตประวัติ) และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการร่วมสร้าง ร่วมกำหนดทิศทาง ในกรณีสารคดีจากเรื่องเล่า)ประสบการณ์ชีวิต และชีวิตประวัติ ซึ่งเป็นผลงานร่วมกันระหว่างผู้เขียนและผู้เล่าเรื่อง ช่วยกันกำหนดไวยากรณ์ของผู้รอดชีวิต แม้เรื่องเล่าของพวกเธอ ก็ปรากฏร่องรอยการถูกกระทำ จากรัฐบาลทหารพม่าเช่นกัน แต่ภาพที่ผ่านการนำเสนอใน *The White Umbrella*, *The Twilight Over Burma* และ “รอยสักของนางหาญ” นำเสนอภาพผู้หญิงที่ยืนหยัดต่อสู้กับความอยุติธรรม การละเมิด และการกดขี่ผู้หญิง ทั้งจากรัฐบาลทหารพม่า แลยังต่อต้านอคติที่สร้างความเป็นรองทางเพศสภาพ ที่ปรากฏอยู่ในจาริตประเพณีของตนเอง

วิธีวิทยาที่เน้นความเป็นวัตถุวิสัย และตามกรอบการนำเสนอด้านสิทธิมนุษยชน ที่ตัดทอนเรื่องเล่าเพื่อนำเสนอให้เข้ากับกรอบกฎหมาย ที่เน้นเฉพาะเหตุการณ์การละเมิดเหยื่อและผู้กระทำ เพื่อให้เกิดการเยียวยาทางกฎหมาย ด้วยการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นวัตถุวิสัย และสามารถพิสูจน์ได้โดยปราศจากข้อสงสัย ว่ามีการละเมิดเกิดขึ้นจริง เช่น การพิสูจน์จากการขุดสุสานหมู่ ในยูโกสลาเวีย เพื่อศพที่มีร่องรอยการฆาตกรรมพลเรือนซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการสู้รบ (Wilson, 2006, p. 80) ทว่า ในการศึกษาผู้รอดชีวิตหรือผู้เสียชีวิตจากการทารุณกรรมทางเพศ ซึ่งไม่สามารถหาหลักฐานทางกายภาพได้ชัดเจนตามมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ทำให้รายงานสิทธิมนุษยชน เช่น ใบอนุญาตข่มขืน ต้องพยายามใช้ไวยากรณ์แห่งความเป็นกลางวิธีอื่นๆ เช่น การวิเคราะห์สถิติ การตัดทอนเรื่องเล่าจากพยาน หรือผู้รอดชีวิต ซึ่งไวยากรณ์นี้แม้จะนำมาซึ่งความน่าเชื่อถือ เพราะเป็นเทคนิควิธีที่สอดคล้องกับวิธีวิทยาแบบวัตถุวิสัย ผลข้างเคียงที่ตามมาคือ การต้องพยายามตัดทอนความหลากหลายของประสบการณ์ชีวิต เพื่อสร้างแบบแผนการละเมิด “โดยการศึกษาการวิเคราะห์กรณีศึกษาจำนวนมาก ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาเดียวกัน โดยการแยกตัวแปรต่างๆ เช่น ประเภทการละเมิด รูปแบบ และสถานการณ์การละเมิด ฯลฯ” (Callamard, 2000b, p. 18) วิธีการสร้างแบบแผนเพื่อแสดงให้เห็นความเป็นระบบของการละเมิด ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดต่อร่างกาย ทรัพยากร หรือทางด้านเพศวิถี จึงจำเป็นต้องแยกประเภท แบ่งส่วนเหตุการณ์ และตัดทอนความหลากหลายเพื่อสามารถแสดงแบบแผนซ้ำๆ ยิ่งซ้ำมาก ยิ่งแสดงถึงความรุนแรงของปัญหา ยิ่งปัญหารุนแรงมาก ก็เป็นที่น่าเชื่อว่า รายงานที่นำเสนอปัญหารุนแรงและร้ายแรง จะบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียกร้องให้เกิดแรงกดดันจากประชาคมระหว่างประเทศ และการแทรกแซงเพื่อมนุษยธรรม รายงานสิทธิมนุษยชนที่น่าเชื่อถือและมีพลังจึงต้องสามารถนำเสนอภาพกว้างของสถานการณ์การละเมิด ผลที่ตามมาจากไวยากรณ์ความเป็นกลาง และเป็นวัตถุวิสัย คือ การตัดทอนอัตลักษณ์ และเลือกนำเสนอเฉพาะด้านที่สอดคล้องกับการเรียกร้องการแทรกแซงสิทธิมนุษยชน ตามกรอบกฎหมายระหว่างประเทศ

ในขณะที่การใช้เรื่องเล่า เช่น ชีวิตประวัติ อัตชีวประวัติ สามารถนำเสนอการข่มขืนในฐานะปัญหาเรื่องรังของสังคม เช่นความยากจน ถูกทารุณกรรมทางเพศ การแสดงให้เห็นความไม่เท่าเทียมกันของอำนาจกับการที่ผู้หญิงเป็นฝ่ายถูกกระทำจากคนในสังคมเดียวกัน และการตีตราผู้ถูกข่มขืน การวางเรื่องเล่าในลักษณะชีวประวัติ หรืออัตชีวประวัติ ยังเรียกร้องให้ผู้อ่านใช้จินตนาการว่าถ้าอยู่ในสถานการณ์นั้น รวมทั้งโดยแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ที่หลากหลายผ่านการเล่าเรื่องที่ผู้เล่ามีความสารถและพื้นที่ในการควบคุมอย่างเป็นอิสระมากกว่าในรายงานสิทธิมนุษยชน (S. Smith, 2006, pp. 163-164) การเขียนเรื่องของตนเองทั้ง

ยังเน้นเรื่องการเล่าประสบการณ์ที่เจ็บปวดในฐานะการปลดปล่อยและเยียวยาตนเอง ด้วยการเล่าเรื่อง ไม่ใช่เพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือในกรอบสิทธิมนุษยชน เพียงประการเดียว

การใช้เรื่องเล่าเพื่อสิทธิมนุษยชนมีบทบาทในการทำลายความเงียบ และการปฏิเสธของรัฐในระดับปัจเจก เช่น การอ่านชีวประวัติของ "หญิงบำเรอกาม" ของ Maria Rosa Henson ซึ่งเป็นอัตชีวประวัติ ของ Sidonie Smith (2006) แสดงให้เห็นการเล่าเรื่องที่ไม่สามารถเล่าได้ในอดีต โดยผูกโยงเรื่องไว้กับวาทกรรมสากล กลไก และสถาบันสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นทั้งการเพิ่มหลักฐานในห้วงค์ความรู้ และในทางกลับกัน เรื่องเล่าจากปัจเจกบุคคลก็มีอำนาจในการกำหนดกรอบใหม่ ปฏิรูป หรือคัดค้านกรอบสิทธิมนุษยชนเดิมที่มีอยู่ กระบวนการสองทางที่มีทั้งการอ้างอิงอัตลักษณ์ (Identification) กับกรอบสิทธิมนุษยชน และคัดค้านอัตลักษณ์ที่กรอบสิทธิมนุษยชนกำหนดให้ (Disidentification) เป็นการสร้างความหมายใหม่ให้กับอัตลักษณ์ของตนเองอย่างต่อเนื่อง (Re/identification) (S. Smith, 2006, p.154) เช่น การอ้างอิงกรอบว่า ผู้ถูกข่มขืน มิได้เป็นหญิงไม่ดีเป็นการปรับเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเองให้สอดคล้องกับวาทกรรมสิทธิมนุษยชนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (S. Smith, 2006, p.159) ทั้งในระดับอาชญากรรมต่อบุคคล และอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ในขณะเดียวกัน เรื่องเล่าของ Maria Rosa Henson ที่เป็นหญิงบำเรอกาม ก็ปฏิเสธการเป็นเหยื่อ โดยแสดงให้เห็นการต่อสู้ ด้านทาน ต่อรองของตนเองในสถานการณ์การกดขี่นั้นด้วย

เรื่องเล่าของนางหาญ เจ้าเหื่อนคำ และอิงเง่ แม้ว่าทั้งสามใช้อัตลักษณ์หลากหลายในการสื่อให้เห็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของตนเอง ในวาทกรรมสิทธิมนุษยชน แทนที่การใช้คำให้การแบบ "เหยื่อ" ใน ใบอนุญาตข่มขืน ซึ่งแม้จะเป็นรายงานสิทธิมนุษยชนที่สามารถผลักดันประเด็นผ่านโครงสร้างอย่างเป็นทางการในสถาบันสิทธิมนุษยชนมีบทบาทจำกัดในการเรียกร้องสิทธิมนุษยชนอย่างเต็มรูปแบบ เพราะเหยื่อมีสิทธิเพียงการเรียกร้องให้หน่วยงานที่มีอำนาจให้ยอมรับประสบการณ์ของตนเอง ว่าเกิดการละเมิดจริง การยอมรับหรือไม่ยอมรับขึ้นอยู่กับการทำงานของหน่วยงานอื่นๆ ที่มีอำนาจ เช่น กระบวนการทางกฎหมาย การรณรงค์เคลื่อนไหว ศาลสิทธิมนุษยชน และการรับฟังคำให้การอย่างเป็นทางการ และ ผู้ที่ทำหน้าที่เคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชน มีหน้าที่ตัดสินใจว่าจะใช้คำให้การของใครอย่างไร (S. Smith, 2006, p. 157) ในขณะที่นางหาญ เจ้าเหื่อนคำ และอิงเง่ สามารถจัดการการเล่าเรื่องของตนเองให้รองรับจุดประสงค์ต่างๆ เช่น เพื่อเรียกร้องให้เกิดความเป็นธรรมแก่สามี เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกลุ่มชาวไทใหญ่ที่ต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า และเพื่อให้ผู้อ่านตระหนักถึงการคุกคามของรัฐบาลทหารพม่าในชีวิตประจำวัน และวัฒนธรรมของนางหาญ ซึ่งมีการเมืองในการเรียกร้องให้เห็นความไม่ชอบธรรมของรัฐบาลทหารพม่า โดยการแสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวัน เช่น การศึกษา การบ่อนเซาะวัฒนธรรม เช่น ระบบการศึกษาประวัติศาสตร์ของไทย ระบบอบกษัตริย์ จ

การคุ้มครองผู้หญิงตามจารีตประเพณี ซึ่งเป็นการวางเรื่องเล่า อัตชีวประวัติ และชีวประวัติ ในบริบทการเมือง ประวัติศาสตร์เฉพาะ ของรัฐฉาน และอัตวิสัยของผู้เล่าเรื่อง ผู้เขียน ในกรณีที่เป็นการทำงานร่วมกัน เช่น ใน “รอยสักของนางหาญ” และ *The White Umbrella* เป็นสิ่งที่รายงานสิทธิมนุษยชน ซึ่งพยายามวางจุดยืนของรายงานในบริบทข้ามชาติ และความเป็นสากล การแสดงให้เห็นความจำเพาะของตำแหน่งแห่งที่ ทั้งบริบททางวัฒนธรรม การเมือง ประวัติศาสตร์จึงไม่มีความสำคัญมากเท่าการแสดงหลักฐานการละเมิด และอัตวิสัย

### การทวงคืนความเป็นการเมือง ผลประโยชน์ และ ญาณวิทยาเพื่อการปลดปล่อย

ทฤษฎีจุดยืนแบบสตรีนิยม เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความเป็นไปได้ระหว่างการยึดติดกับข้อตรงข้าม ว่าเรื่องเล่าสิทธิมนุษยชน เป็นการกดขี่/ปลดปล่อย แต่เน้นที่การมองถึงการเมืองและประโยชน์ที่จะได้รับการเป็นนายเหนือวิธีวิทยา และเทคนิควิธี วิธีที่อัลคอฟฟ์ ใช้งาน *Unruly Practices: Power Discourse, and Gender in Contemporary Social Theory* ของแนนซี แฟร์เซอร์ (Fraser 1989, quoted in Alcoff, 1993, pp. 340-341) เพื่อแสดงให้เห็นการใช้การเมือง เพื่อต่อสู้การวิเคราะห์วาทกรรม และการรื้อสร้าง แบบสูญนิยม (Nihilism) เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

แฟร์เซอร์วิเคราะห์การล่าถอยอย่างมีระบบจากการเมืองของนักทฤษฎียุคหลัง โครงสร้างนิยมอย่างละเอียดว่า จุดยืนที่แน่วแน่ต่อการเมือง ได้รับการแทนที่ด้วยจุดยืนการตั้งคำถามต่อการเมือง รื้อสร้างการเมือง ปฏิเสธการคุกคามของการเมือง และอื่นๆ ... ข้อเสนอของแฟร์เซอร์ที่ให้เราวางตำแหน่งแห่งที่ [situate] การตั้งประเด็นปัญหา ในประเด็นทางการเมือง [political issues] แทนที่จะวางไว้ในกรอบอภิปรายด้านอภิปรัชญา [metatheoretical debate] อาจเป็นการแก้ทางการล่าถอยที่เกิดขึ้น” (Alcoff, 1993, p. 341)

อัลคอฟฟ์ ยกตัวอย่างกรณีผู้ประสบเหตุความรุนแรงทางเพศ โดยใช้แนวทางการ วิเคราะห์ของแฟร์เซอร์ ว่า

หากเราเปลี่ยนตำแหน่ง [locus] ของปัญหาจากทฤษฎีระดับสูง เป็นวาทกรรมสมมติว่าเป็นวาทกรรมของ ผู้รอดชีวิตจากความรุนแรงทางเพศ [survivors of sexual violence] ปัญหาจะเปลี่ยนเป็นคำถามว่าจะเรียกคืนความเป็นไปได้ที่จะมีอำนาจต่อรอง [agency] กลับมาได้อย่างไร ในเมื่ออำนาจต่อรองที่เคยมีถูกทุบตี และข่มขู่จนขวัญกระเจิงและสูญหายไปจากตัวจากผู้รอดชีวิต ความรุนแรงทางเพศ ... ปัญหาของ

อำนาจต่อรอง มิใช่ความต้องการเพื่อพัฒนาการแสดงออกทางทฤษฎี [theoretical articulation] ของทฤษฎีนั้นๆ แต่เป็นการช่วยเหลือการสร้างสภาวะของทฤษฎี [assist in its material creation] โดยนัยนี้ ประเด็นปัญหากลายเป็นจะแทรกแซงทางวาทกรรม หรือในภาคปฏิบัติอย่างไร ท่ามกลางแนวปฏิบัติที่มีการครอบงำทางเพศสภาพที่เป็นอยู่ขณะนี้ เพื่อสร้างความเป็นไปได้ที่จะเกิดมโนภาพ ซึ่งเหยื่อ/ผู้รอดชีวิตจะสามารถนิยามตนเอง [self-definition] และ ตัดสินใจกำหนดตนเองได้ [self-determination] มาตรฐานการเลือกทฤษฎี [theory-choice] จึงพลิกผันจากความสอดคล้องเข้ากันได้กับทฤษฎีระดับสูง สู่วิธีการไร้ผล [to fruitlessness] ในฐานะการแทรกแซงภาคปฏิบัติของวาทกรรมในสถานการณ์จำเพาะนี้ เพื่อตัดทอนอำนาจ [authority] ครอบงำ [hegemony] ของทฤษฎีระดับสูง (Alcoff, 1993, p. 342)

การวิเคราะห์ของอัลคอฟฟ์มีจุดที่น่าสนใจหลายประการ

1) อัลคอฟฟ์เชื่อว่า การนำการเมืองเข้ามาเป็นเปลี่ยนในการตั้งคำถาม เพื่อที่ “ประเด็นปัญหากลายเป็นจะแทรกแซงทางวาทกรรม หรือในภาคปฏิบัติอย่างไร ท่ามกลางแนวปฏิบัติที่มีการครอบงำทางเพศสภาพที่เป็นอยู่ขณะนี้” (Alcoff, 1993, p. 342) สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับพื้นฐานในการทำรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชน จากการพยายามศึกษาเพื่อรวบรวมหลักฐาน ตรวจสอบหลักฐาน เป็นการแทรกแซงในทางวาทกรรม ในกรณี โบอนูญาตซ์มีน อาจต้องการการแทรกแซงเพื่อรักษาชีวิตผู้หญิงในพื้นที่ ดังที่จำต้องสะท้อนว่า “เรื่องแบบนี้เป็นเรื่องความเป็นความตาย เราเข้าไปวันหนึ่งก็มี case มากขึ้น ไม่อยากให้เป็นอย่าง Yugoslavia ที่มีคนตายกันมากมายแล้วค่อยมาขึ้นศาล ทุกวันนี้มีแต่คนมาตรวจสอบว่าจริงหรือเปล่า” (สัมภาษณ์ นางจำตอง, 5 พฤษภาคม 2545) จุดเน้นของการแทรกแซงจะอยู่ที่ข้อเสนอใน โบอนูญาตซ์มีน ที่ย่อมมีน้ำหนักเท่าๆกัน หรืออาจจะเหนือกว่ากระบวนการตรวจสอบความจริงหลายขั้นตอน เพื่อยืนยันความเป็นวัตถุวิสัยของข้อมูลที่ได้จากจุดยืนของผู้ที่มีตำแหน่งแห่งที่ทางชาติพันธุ์เดียวกับผู้ถูกละเมิด

การทำรายงานสิทธิมนุษยชนจากจุดยืนของผู้ที่มีตำแหน่งแห่งที่ทางชาติพันธุ์เดียวกับผู้ถูกละเมิด ได้รับการประเมินคุณค่าว่าเป็นเพียงหลักฐานที่รอการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็น กลาง และไม่เกี่ยวข้อง ไม่มีผลประโยชน์ร่วม สามารถทำให้เกิดการแทรกแซงทางกฎหมายภายหลังเหตุการณ์เพียงอย่างเดียว อาจไม่มีผลต่อการช่วยป้องกันการละเมิดที่ยาวนานและต่อเนื่อง ดังนั้นการรับฟังและพิจารณา รายงานเบื้องต้น ที่มาจากผู้จัดทำที่ทำหน้าที่นำเหตุการณ์การละเมิด ให้ปรากฏต่อสังคมภายนอก ในขั้นแรก ซึ่งมักเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับ

2) หากเปลี่ยนจุดเน้นของรายงาน เช่น โบอนูญาตซ์มีน จากการหาหลักฐาน เพียงอย่างเดียว เป็นการดำเนินการคู่ขนานเพื่อเหยื่อ/ผู้รอดชีวิต “สามารถนิยามตนเองและตัดสินใจ

กำหนดตนเองได้” (Alcoff, 1993, p. 342) การทำรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชน สามารถใช้เรื่องเล่า และกระบวนการเก็บข้อมูล เพื่อการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ และการนิยามตัวเองใหม่ ในรายงานใบอนุญาตข่มขืน ได้กล่าวถึงปัญหาที่ผู้หญิงต้องเผชิญหลังความรุนแรงทางเพศว่า ผู้หญิงหลายคนถูกสามีข่มขืนได้สำเร็จ เพราะคิดว่าเป็นความผิดของผู้หญิง

กระบวนการทำเก็บข้อมูลเพื่อเป็นรายงานสิทธิมนุษยชน มีการใช้การเยียวยาโดยเรื่องเล่าอยู่แล้ว ระหว่างการเก็บข้อมูล เช่น และอาศัยการแบ่งปันเรื่องเล่า ประสบการณ์ เพื่อให้ผู้หญิงเข้าใจว่า พวกเธอไม่ได้เป็นคนผิด น่าเสียดายว่า กระบวนการที่ช่วยให้ผู้หญิงสามารถนิยามตนเอง ว่าเธอไม่ได้ “ยั่วยุ” ให้เกิดการข่มขืน ไม่ปรากฏในรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชน ใบอนุญาตข่มขืน ทั้งๆ ที่มีกระบวนการที่สำคัญและทรงพลังนี้เกิดขึ้น ก่อนที่จะมาเป็นรายงานสำเร็จรูป กระบวนการเหล่านี้ ทำให้เกิดการสร้างตัวตนใหม่ แตกต่างจากการปะป้าย จากสังคมว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี และ เรื่องเล่าหลายเรื่องในใบอนุญาตข่มขืน ก็บอกใบ้เป็นนัยให้เห็นการก้าวข้ามพ้นความเป็นเหยื่อ แม้จะไม่มีรายละเอียดชัดเจนเนื่องจากความเป็นเหยื่อ เป็นสิ่งที่จำเป็นในรายงานสิทธิมนุษยชน มากกว่าการต่อสู้ และความเป็นผู้รอดชีวิต

ในส่วนนี้ การใช้เรื่องเล่าประสบการณ์ชีวิตในรูปแบบอื่นๆ เช่น ชีวิตประวัติ อัตชีวประวัติ หรือบันทึกความทรงจำ สามารถทำให้เห็นการเลื่อนไหลของพหุอัตลักษณ์ และความซับซ้อนที่นำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชน การทารุณกรรมทางเพศ การตีตราผู้รอดชีวิต ได้

3) อัลคอฟฟ์ แสดงให้เห็นความสำคัญของอำนาจการต่อรองของผู้เขียนรายงานในการเลือกใช้ทฤษฎี เพื่อแทรกแซง บ่อนเซาะทฤษฎีระดับสูง ความเป็นไปได้ที่จะ “เลือกใช้” ทฤษฎี “ในฐานะการแทรกแซงภาคปฏิบัติของวาทกรรมในสถานการณ์จำเพาะนี้ เพื่อตัดทอนอำนาจ [authority] ครอบงำ [hegemony] ของทฤษฎีระดับสูง” (Alcoff, 1993, p. 342) ทำให้เห็นว่า ทฤษฎี (ระดับสูง) มีความจำเพาะเจาะจง ไม่ใช่เป็นสากล ใช้ได้ทุกที่ทุกสถานการณ์ ดังนั้นอำนาจจะกลับเข้ามาอยู่ในมือผู้ “เลือก” ใช้ ทฤษฎีเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ของตนเอง

ในฐานะที่ใช้วาทกรรมสิทธิมนุษยชนเพื่อสร้างความรู้เป็นเพียงเครื่องมือ ดังนั้น ผู้ใช้สามารถกำหนด และเลือกใช้ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ ผลที่เกิดจากสิทธิมนุษยชน เช่น การสร้างอัตลักษณ์ “ความเป็นเหยื่อ” ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นการถาวร ในบริบทที่ การเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชนผ่านการเล่าเรื่องจึงเป็นได้ทั้ง “fact” และ “fiction” ขึ้น อยู่กับการเลือกวิธีการนำเสนอเรื่องให้บรรลุจุดมุ่งหมายจุดมุ่งหมาย จดหมายข่าว นิทรรศการ รายงาน ชีวิตประวัติ อัตชีวประวัติ บันทึกคำให้การ สารคดี ถักทอเป็นความเคลื่อนไหว ทั้งระดับกฎหมาย นโยบาย ระดับบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ทั้งที่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยผ่านเรื่องเล่าประเภทต่างๆ การใช้วิธีการเล่าเรื่องเพื่อการเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชนมิได้มีเพียงมิติด้านสุนทรียศาสตร์ เพื่อโน้มน้าวผู้ฟังเพียงประการเดียว แต่การ



เคลื่อนไหว ส่วนมาก ยังต้องการการยอมรับในระดับชาติ หรือ นานาชาติ เพื่อนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลง เช่น ยุติสถานการณ์ เรียกร้องการเยียวยา (อดีต) ผู้ได้รับผลกระทบ สร้างความเปลี่ยนแปลงด้าน กฎหมายหรือการเมือง ดังนั้นคนชายขอบจึงต้องนำเสนอประสบการณ์ผ่านการเล่าเรื่องที่สามารรถ สื่อสารกับ ฝ่ายกฎหมาย นโยบาย ว่าประวัติศาสตร์ “ชายขอบ” หรือเรื่องเล่าที่ถูก (ทำให้) ลืม เป็นเรื่องจริง การเลือกวิธีการนำเสนอเรื่องเล่า (form of representation) โดยการใช้สัญญนิยม เพราะสัญญนิยม เป็นวิธีการนำเสนอที่มีพื้นฐานความเชื่อว่า มีความจริงที่สามารถศึกษาได้ ไม่ว่า ผู้ศึกษาจะเป็นใครก็ตาม ขอเพียงใช้วิธีวิทยาที่เหมาะสม เช่น วัตถุวิสัย การวิเคราะห์ข้อมูลอย่าง เป็นระบบ ทุกคนจะเข้าถึงความจริงอันเป็นสากลได้ร่วมกัน การเลือกใช้ทฤษฎี วิธีการนำเสนอ จึงเป็นการเมือง ที่แสดงให้เห็นโอกาสในการต่อสู้ ต่อรอง ขัดแย้ง และเพื่อประโยชน์ของผู้ใช้ มากกว่าเป็นการสยบยอม การใช้เครื่องมือแบบวัตถุวิสัย การปฏิบัติตามกฎแห่งประเพณี เปิดโอกาสให้คนใน ได้ใช้ความเป็นกลางของเครื่องมือ เพื่อนำความรู้และคามจริงจากมุมมองของตนออกสู่ภายนอก โดยไม่ต้องเผชิญแรงเสียดทานตั้งคำถามกับความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ที่กล่าวทั้งหมดนี้มีนัยสำคัญอะไรกับการศึกษารายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชน ประการแรก ญาณวิทยาสตรีนิยม (และหลังสมัยใหม่-หลังอาณานิคม) ล้วนตั้งคำถามต่อตำแหน่งแห่งที่ กับการสร้างความรู้ สตรีนิยมยอมรับว่า บางตำแหน่งแห่งที่สามารถทำให้เข้าถึงความจริงได้ดีกว่า หรือบิดเบือนน้อยกว่าตำแหน่งแห่งที่อื่น ในการศึกษาผู้ประสบเหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะ กรณีการข่มขืนในฐานะอาชญากรรมสงคราม มีการผลิตความรู้จากหลายชุด หลายตำแหน่งแห่งที่ การตระหนักถึงความสำคัญของตำแหน่งแห่งที่ ว่ามีนัยสำคัญต่อการสร้างความรู้ ทำให้สามารถประเมินรายงานสิทธิมนุษยชนได้อย่างหลากหลายและมีความคืบหน้าขึ้น นอกเหนือจากด้านความจริงเชิงประจักษ์อย่างเดียว และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีส่วนได้เสีย สามารถสร้างความรู้ที่เป็นที่ยอมรับได้ แทนที่จะเป็นแหล่งข้อมูล ที่ไม่สามารถเสนอแนะ หรือให้ความเห็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเปิดโอกาสให้เกิดการตั้งคำถามต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้รู้ และผู้ที่เป็นแหล่งความรู้ ตลอดจนภาวะ “กลางเทียม” เพื่อปกปิดจุดยืนและตำแหน่งแห่งที่ทางสังคม

ประการที่สอง โอกาสในการสร้างความเข้าใจ โดยผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงหลายระดับ เช่น ใช้เรื่องเล่าเชิงประสบการณ์ที่ถ่ายทอดผ่านความเป็นวัตถุวิสัย เพื่อเข้าถึงประชาชนจำนวนมาก ใช้เรื่องเล่าแบบสัญญนิยม และความเป็นวัตถุวิสัย เพื่อเสริมสร้างอำนาจการต่อรอง เมื่อต้องการผลทางการเมือง หรือกฎหมาย เมื่อเกิดช่องทางให้เลือกอย่างหลากหลาย อำนาจการครอบงำของเทคนิควิธีการเล่าเรื่องแบบใดแบบหนึ่งที่มีต่อแบบ อื่น ก็จะลดลง และเปิดทางให้ผู้ที่มีอัตลักษณ์ต่างๆ สามารถมีช่องทางในการเล่าเรื่องและนิยาม

ตนเองได้มากขึ้น ทั้งยังป้องกันมิให้ การนำเสนอเรื่องเล่าผ่านวาทกรรมสิทธิมนุษยชน และการสร้างความรู้ที่ชอบธรรมตามวิธีวิทยาแบบนี้ กลายเป็น “วาทกรรมการต้านทานรูปแบบเดียวที่ได้รับการยอมรับ” (Rajagopal, 2003, p. 165) ซึ่งจะกลายเป็นการผูกขาดอำนาจนำ และวิธีการต้านทานรูปแบบอื่นๆ ของคนชายขอบ และทำให้คนชายขอบ ต้องหันมาหัดใช้เครื่องมือที่ตนเองไม่ถนัด เกิดภาวะพึ่งพานายหน้าต่างประเทศ นักแปล หรือตัวกลาง เกินกว่าเหตุ

ประการสุดท้าย การรวบรวมและบันทึกการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เน้นการเก็บข้อมูลเหตุการณ์ ผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำ และผลจากการกระทำนั้น ใบอนุญาตข่มขืนเป็นรายงานการละเมิดสิทธิมนุษยชนอีกชิ้นหนึ่งที่ใช้แนวทาง “เหตุการณ์นิยม” และความเป็นวัตถุวิสัย ซึ่งเป็นกรอบการนำเสนอแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้จัดทำเห็นว่าเป็นมาตรฐาน ที่ส่งผลให้การทำงานชิ้นนี้น่าเชื่อถือมากขึ้น และยังเป็นงานที่องค์กรสิทธิมนุษยชนสามารถรับและเข้าใจได้ง่าย เนื่องจากข้อมูลด้านการข่มขืนชัดเจนและได้รับการตรวจสอบเป็นอย่างดี มีหลักฐานชัดเจน

รายงานสิทธิมนุษยชนยังคงต้องดำเนินการจัดทำต่อไป ในขณะที่เรื่องเล่าประเภทอื่นๆ มีบทบาทในการสร้างความตระหนักรู้และประโยชน์ในการรณรงค์นอกพื้นที่สถาบันสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นทางการ ทว่าหากมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ด้านอาณัติวิทยาที่ชอบธรรมของวาทกรรมสิทธิมนุษยชน ให้เปิดกว้างมากกว่าการใช้คำให้การและกรณีศึกษาเพื่อเป็นพยานที่มีชีวิต และเปิดโอกาสให้ผู้รอดชีวิต ได้แสดงตัวตน ความเข้มแข็ง การต้านทานต่อรองของตนเอง และศักยภาพของผู้รอดชีวิตในการสร้างความรู้ โดยไม่จำเป็นต้องยกย่องรายงานสิทธิมนุษยชนให้มีรูปแบบการนำเสนอแบบเดียวกับชีวประวัติ เพราะการเขียนแต่ละแบบมีอำนาจและมีจุดมุ่งหมายต่างกัน ทว่าการต่อรองและแรง บันดาลใจจากผู้รอดชีวิต รวมทั้งการเปิดโอกาสให้พวกเขาสะท้อนความต้องการการช่วยเหลือ การดูแล เยียวยาที่ตนเองต้องการจริงๆ รวมทั้งอาศัยประสบการณ์ส่วนบุคคล เป็นการสะท้อนให้เห็นโครงสร้างอคติด้านเพศสภาพ ที่ทำร้ายผู้หญิงซ้ำสอง น่าจะเป็นโอกาสให้เกิดการเยียวยาในระดับตัวบุคคล ระหว่างรอการเยียวยาทางกฎหมายเพิ่มขึ้นอีกประการหนึ่ง อันจะเป็นการเพิ่มศักยภาพของรายงานสิทธิมนุษยชน มากกว่าการทำหน้าที่บอกเล่าเรื่อง ให้เป็นการเยียวยาผ่านเรื่องเล่าได้อีกประการหนึ่ง